

Codul civil

Codul de procedură civilă

Legea de punere în aplicare • Reglementarea anterioară • Decizii ale Curții Constituționale • Recursuri în interesul legii • Hotărâri prealabile • Legislație conexă • Index alfabetic

Ediție actualizată la
1 septembrie 2023

Cuprins general

Codul civil	1
<i>Index</i>	437
Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (<i>extras</i>)	463
Codul de procedură civilă	491
<i>Index</i>	754
Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	767
Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (<i>extras</i>)	771

Codul civil

Codul de procedură civilă

Legea de punere în aplicare • Reglementarea anterioară • Decizii ale Curții Constituționale • Recursuri în interesul legii • Hotărâri prealabile • Legislație conexă • Index alfabetic

Ediție actualizată la
1 septembrie 2023

CARTEA A II-A. DESPRE FAMILIE^[1]

Titlul I. Dispoziții generale

Art. 258. Familia. (1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor.

(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice și sociale, încheierea căsătoriei, precum și dezvoltarea și consolidarea familiei.

(4) În sensul prezentului cod, prin *soți* se înțelege bărbatul și femeia uniți prin căsătorie.
[R.A.: art. 1 C. fam.]

Legislație conexă: art. 48 C. Rom.

Art. 259. Căsătoria. (1) Căsătoria este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată în condițiile legii.

(2) Bărbatul și femeia au dreptul de a se căsători în scopul de a întemeia o familie.

(3) Celebrarea religioasă a căsătoriei poate fi făcută numai după încheierea căsătoriei civile.

(4) Condițiile de încheiere și cauzele de nulitate ale căsătoriei se stabilesc prin prezentul cod.

(5) Căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți.

(6) Căsătoria poate fi desfăcută prin divorț, în condițiile legii.

Art. 260. Egalitatea în drepturi a copiilor. Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie, precum și cu cei adoptați.

Legislație conexă: ► art. 48 alin. (3) C. Rom.; ► art. 7 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 261. Îndatorirea părinților. Părinții sunt cei care au, în primul rând, îndatorirea de creștere și educare a copiilor lor minori.

Art. 262. Relațiile dintre părinți și copii. (1) Copilul nu poate fi separat de părinții săi fără încuviințarea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Copilul care nu locuiește la părinții săi sau, după caz, la unul dintre ei are dreptul de a avea legături personale cu aceștia. Exercițiul acestui drept nu poate fi limitat decât în condițiile prevăzute de lege, pentru motive temeinice, luând în considerare interesul superior al copilului.

Legislație conexă: art. 38 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 263. Principiul interesului superior al copilului. (1) Orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Pentru rezolvarea cererilor care se referă la copii, autoritățile competente sunt datorate să dea toate îndrumările necesare pentru ca părțile să recurgă la metodele de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă.

(3) Procedurile referitoare la relațiile dintre părinți și copii trebuie să garanteze că dorințele și interesele părinților referitoare la copii pot fi aduse la cunoștința autorităților și că acestea țin cont de ele în hotărârile pe care le iau.

(4) Procedurile privitoare la copii trebuie să se desfășoare într-un timp rezonabil, astfel încât interesul superior al copilului și relațiile de familie să nu fie afectate.

^[1] Dispozițiile tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a II-a sunt cuprinse în art. 24-51 din Legea nr. 71/2011.

(5) În sensul prevederilor legale privind protecția copilului, prin *copil* se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii.

Legislație conexă: art. 2 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 264. Ascultarea copilului. (1) În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. Cu toate acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei.

(2) Dreptul de a fi ascultat presupune posibilitatea copilului de a cere și a primi orice informație, potrivit cu vârsta sa, de a-și exprima opinia și de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea aceasta, dacă este respectată, precum și asupra consecințelor oricărei decizii care îl privește.

(3) Orice copil poate cere să fie ascultat, potrivit prevederilor alin. (1) și (2). Respingerea cererii de către autoritatea competentă trebuie motivată.

(4) Opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare în raport cu vârsta și cu gradul său de maturitate.

(5) Dispozițiile legale speciale privind consimțământul sau prezența copilului, în procedurile care îl privesc, precum și prevederile referitoare la desemnarea de către instanță a unui reprezentant în caz de conflict de interese rămân aplicabile.

Legislație conexă: art. 29 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 265. Instanța competentă. Toate măsurile date prin prezenta carte în competența instanței judecătorești, toate litigiile privind aplicarea dispozițiilor prezentei cărți, precum și măsurile de ocrotire a copilului prevăzute în legi speciale sunt de competența instanței de tutelă. Dispozițiile art. 107 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Titlul II. Căsătoria

Capitolul I. Logodna

Art. 266. Încheierea logodnei. (1) Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria.

(2) Dispozițiile privind condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția avizului medical și a autorizării instanței de tutelă.

(3) Încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

(4) Încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei.

(5) Logodna se poate încheia doar între bărbat și femeie.

Art. 267. Ruperea logodnei. (1) Logodnicul care rupe logodna nu poate fi constrâns să încheie căsătoria.

(2) Clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei este considerată nescrisă.

(3) Ruperea logodnei nu este supusă niciunei formalități și poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

Art. 268. Restituirea darurilor. (1) În cazul ruperii logodnei, sunt supuse restituirii darurile pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei sau, pe durata acesteia, în vederea căsătoriei, cu excepția darurilor obișnuite.

(2) Darurile se restituie în natură sau, dacă aceasta nu mai este cu putință, în măsura îmbogățirii.

(3) Obligația de restituire nu există dacă logodna a încetat prin moartea unuia dintre logodnici.

Art. 269. Răspunderea pentru ruperea logodnei. (1) Partea care rupe logodna în mod abuziv poate fi obligată la despăgubiri pentru cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei, în măsura în care au fost potrivite cu împrejurările, precum și pentru orice alte prejudicii cauzate.

(2) Partea care, în mod culpabil, l-a determinat pe celălalt să rupă logodna poate fi obligată la despăgubiri în condițiile alin. (1).

Art. 270. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile art. 268 și 269 se prescrie într-un an de la ruperea logodnei.

Legea de aplicare: Art. 24. Dispozițiile privind logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a Codului civil.

Capitolul II. Încheierea căsătoriei

Secțiunea 1. Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Art. 271. Consimțământul la căsătorie. Căsătoria se încheie între bărbat și femeie prin consimțământul personal și liber al acestora. *[R.A.: art. 1 alin. (3) C. fam.]*

Legislație conexă: ► art. 16 alin. (2) din Declarația universală a drepturilor omului; ► art. 23 alin. (3) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; ► art. 48 C. Rom.

Art. 272. Vârsta matrimonială. (1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui și cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul își are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinți refuză să încuviințeze căsătoria, instanța de tutelă hotărăște și asupra acestei divergențe, având în vedere interesul superior al copilului.

(3) Dacă unul dintre părinți este decedat sau se află în imposibilitate de a-și manifesta voința, încuviințarea celuilalt părinte este suficientă.

(4) De asemenea, în condițiile art. 398, este suficientă încuviințarea părintelui care exercită autoritatea părintească.

(5) Dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria, este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părintești. *[R.A.: art. 4 C. fam.]*

Art. 273. Bigamia. Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită. *[R.A.: art. 5 C. fam.]*

Art. 274. Interzicerea căsătoriei între rude. (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum și între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanța de tutelă în a cărei circumscripție își are domiciliul cel care cere încuviințarea. Instanța se va putea pronunța pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.

(3) În cazul adopției, dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile atât între cei care au devenit rude prin adopție, cât și între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției. *[R.A.: art. 6 și art. 7 C. fam.]*

Art. 275.^[1] Interzicerea căsătoriei între tutore și persoana ocrotită. Căsătoria este oprită între tutore și persoana care beneficiază de ocrotirea sa. *[R.A.: art. 8 C. fam.]*

Art. 276.^[2] Încheierea căsătoriei de persoana cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială. Persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau

^[1] Art. 275 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 40 din Legea nr. 140/2022.

^[2] Art. 276 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 41 din Legea nr. 140/2022.

tutelă specială îl înștiințează în prealabil, în scris, despre formularea declarației de căsătorie pe tutorele sub a căruia ocrotire se află, acesta din urmă putând formula opoziție la căsătorie în condițiile legii. [R.A.: art. 9 C. fam.]

Art. 277. Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria. (1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de același sex.

(2) Căsătoriile dintre persoane de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de același sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

(4) Dispozițiile legale privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European rămân aplicabile.

Constituționalitate. Prin Decizia nr. 534/2018 (M. Of. nr. 842 din 3 octombrie 2018), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **dispozițiile art. 277 alin. (2) și (4) din Codul civil sunt constituționale în măsura în care permit acordarea dreptului de ședere pe teritoriul statului român, în condițiile stipulate de dreptul european, soților – cetățeni ai statelor membre ale Uniunii Europene și/sau cetățeni ai statelor terțe – din căsătoriile dintre persoane de același sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene.**

Secțiunea a 2-a. Formalitățile pentru încheierea căsătoriei

Art. 278. Comunicarea stării de sănătate. Căsătoria nu se încheie dacă viitorii soți nu declară că și-au comunicat reciproc starea sănătății lor. Dispozițiile legale prin care este oprită căsătoria celor care suferă de anumite boli rămân aplicabile. [R.A.: art. 10 C. fam.]

Art. 279. Locul încheierii căsătoriei. (1) Căsătoria se celebrează de către ofițerul de stare civilă, la sediul primăriei.

(2) Prin excepție, căsătoria se poate celebra, cu aprobarea primarului, de către un ofițer de stare civilă de la o altă primărie decât cea în a cărei rază teritorială domiciliază sau își au reședința viitorii soți, cu obligativitatea înștiințării primăriei de domiciliu sau de reședință a viitorilor soți, în vederea publicării. [R.A.: art. 11 C. fam.]

Legislație conexă: art. 24 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 280. Declarația de căsătorie. (1) Cei care vor să se căsătorească vor face personal declarația de căsătorie, potrivit legii, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

(2) În cazurile prevăzute de lege, declarația de căsătorie se poate face și în afara sediului primăriei.

(3) Atunci când viitorul soț este minor, părinții sau, după caz, tutorele vor face personal o declarație prin care încuviințează încheierea căsătoriei. Dispozițiile art. 272 alin. (5) rămân aplicabile.

(4) Dacă unul dintre viitorii soți, părinții sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declarația la primăria în a cărei rază teritorială își au domiciliul sau reședința, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria. [R.A.: art. 12 C. fam.]

Legislație conexă: art. 25 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 281. Conținutul declarației de căsătorie. (1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există niciun impediment legal la căsătorie și vor menționa numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum și regimul matrimonial ales.

(2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei. [R.A.: art. 27 alin. (1) C. fam.]

Art. 282. Alegerea numelui de familie. Viitorii soți pot conveni să își păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să își păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite. *[R.A.: art. 27 alin. (2) C. fam.]*

Art. 283. Publicitatea declarației de căsătorie. (1) În aceeași zi cu primirea declarației de căsătorie, ofițerul de stare civilă dispune publicarea acesteia, prin afișarea în extras, într-un loc special amenajat la sediul primăriei și pe pagina de internet a acesteia unde urmează să se încheie căsătoria și, după caz, la sediul primăriei unde celălalt soț își are domiciliul sau reședința.

(2) Extrasul din declarația de căsătorie cuprinde, în mod obligatoriu: data afișării, datele de stare civilă ale viitorilor soți și, după caz, încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum și înștiințarea că orice persoană poate face opoziție la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afișării.

(3) Căsătoria se încheie după 10 zile de la afișarea declarației de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afișării, cât și data încheierii căsătoriei.

(4) Primarul municipiului, al sectorului municipiului București, al orașului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviințeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (3). *[R.A.: art. 13¹ C. fam.]*

Legislație conexă: art. 26-27 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 284. Reinnoirea declarației de căsătorie. În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afișării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie și să se dispună publicarea acesteia.

Art. 285. Opoziția la căsătorie. (1) Orice persoană poate face opoziție la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerințe ale legii nu sunt îndeplinite.

(2) Opoziția la căsătorie se face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază. *[R.A.: art. 14 C. fam.]*

Art. 286. Refuzul celebrării căsătoriei. (1) Ofițerul de stare civilă refuză să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

(2)^[1] În cazul în care opoziția este formulată cu privire la căsătoria unei persoane care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, ofițerul de stare civilă sesizează de îndată instanța de tutelă, care va hotărî cu privire la temeinicia opoziției.

Art. 287. Celebrarea căsătoriei. (1) Viitorii soți sunt obligați să se prezinte împreună la sediul primăriei, pentru a-și da consimțământul la căsătorie în mod public, în prezența a 2 martori, în fața ofițerului de stare civilă.

(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofițerul de stare civilă poate celebra căsătoria și în afara sediului serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor, cu respectarea celorlalte condiții menționate la alin. (1).

(3) Persoanele care aparțin minorităților naționale pot solicita celebrarea căsătoriei în limba lor maternă, cu condiția ca ofițerul de stare civilă sau cel care oficiază căsătoria să cunoască această limbă. *[R.A.: art. 16 C. fam.]*

Art. 288. Martorii la căsătorie. (1) Martorii atestă faptul că soții și-au exprimat consimțământul potrivit art. 287.

(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum și cei care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu sunt apti să ateste faptele prevăzute la alin. (1).

(3) Martorii pot fi și rude sau afini, indiferent de grad, cu oricare dintre viitorii soți.

^[1] Alin. (2) al art. 286 a fost introdus prin art. 7 pct. 42 din Legea nr. 140/2022.

Art. 289. Momentul încheierii căsătoriei. Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți.

Capitolul III. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei

Art. 290. Actul de căsătorie. După încheierea căsătoriei, ofițerul de stare civilă întocmește, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soți, de cei 2 martori și de către ofițerul de stare civilă. *[R.A.: art. 17 C. fam.]*

Legislație conexă: art. 29 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 291. Formalitățile privind regimul matrimonial. Ofițerul de stare civilă face mențiune pe actul de căsătorie despre regimul matrimonial ales. El are obligația ca, din oficiu și de îndată, să comunice la registrul prevăzut la art. 334 alin. (1), precum și, după caz, notarului public care a autentificat convenția matrimonială o copie de pe actul de căsătorie.

Art. 292. Dovada căsătoriei. (1) Căsătoria se dovedește cu actul de căsătorie și prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.

(2) Cu toate acestea, în situațiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă. *[R.A.: art. 18 C. fam.]*

Capitolul IV. Nulitatea căsătoriei

Secțiunea 1. Nulitatea absolută a căsătoriei

Art. 293. Cazurile de nulitate absolută. (1)^[1] Este lovită de nulitate absolută căsătoria încheiată cu încălcarea dispozițiilor prevăzute la art. 271, 273, 274 și art. 287 alin. (1).

(2) În cazul în care soțul unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit și, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă, dacă soțul celui declarat mort a fost de bună-credință. Prima căsătorie se consideră desfăcută pe data încheierii noii căsătorii. *[R.A.: art. 19 și art. 22 C. fam.]*

Art. 294. Lipsa vârstei matrimoniale. (1) Căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată. *[R.A.: art. 20 C. fam.]*

Art. 295. Căsătoria fictivă. (1) Căsătoria încheiată în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, a intervenit conviețuirea soților, soția a născut sau a rămas însărcinată ori au trecut 2 ani de la încheierea căsătoriei.

Art. 296.^[2] Persoanele care pot invoca nulitatea absolută. Orice persoană interesată poate introduce acțiunea în constatarea nulității absolute a căsătoriei. Cu toate acestea, procurorul nu poate introduce acțiunea după încetarea sau desfacerea căsătoriei, cu excepția cazului în care ar acționa pentru apărarea drepturilor minorilor sau ale persoanelor cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială.

^[1] Alin. (1) al art. 293 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 43 din Legea nr. 140/2022.

^[2] Art. 296 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 44 din Legea nr. 140/2022.

Secțiunea a 2-a. Nulitatea relativă a căsătoriei

Art. 297. Lipsa încuviințărilor cerute de lege. (1) Este anulabilă căsătoria încheiată fără încuviințările sau autorizarea prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) și (5).

(2) Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel a cărui încuviințare era necesară. Dispozițiile art. 46 alin. (3) se aplică în mod corespunzător^[1].

Art. 298. Viciile de consimțământ. (1) Căsătoria poate fi anulată la cererea soțului al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare, prin dol sau prin violență.

(2) Eroarea constituie viciu de consimțământ numai atunci când privește identitatea fizică a viitorului soț. [*R.A.: art. 21 alin. (1) C. fam.*]

Art. 299.^[2] Lipsa discernământului. Este anulabilă căsătoria încheiată de persoana lipsită vremelnic de discernământ la momentul încheierii acesteia.

Art. 300.^[3] Existența tutelei. (1) Căsătoria încheiată între tutore și persoana aflată sub ocrotirea sa este anulabilă.

(2) Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel aflat sub ocrotire. [*R.A.: art. 8 C. fam.*]

Legea de aplicare: Art. 26. Existența tutelei constituie cauză de nulitate relativă a căsătoriei numai în cazul căsătoriilor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 301. Termenul de prescripție. (1) Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni.

(2) În cazul prevăzut la art. 297, termenul curge de la data la care cei a căror încuviințare sau autorizare era necesară pentru încheierea căsătoriei au luat cunoștință de aceasta.

(3) În cazul nulității pentru vicii de consimțământ ori pentru lipsa discernământului, termenul curge de la data încetării violenței sau, după caz, de la data la care cel interesat a cunoscut dolul, eroarea ori lipsa vremelnică a discernământului.

(4) În cazul prevăzut la art. 300, termenul curge de la data încheierii căsătoriei. [*R.A.: art. 21 alin. (2) C. fam.*]

Art. 302. Caracterul personal al acțiunii. Dreptul la acțiunea în anulare nu se transmite moștenitorilor. Cu toate acestea, dacă acțiunea a fost pornită de către unul dintre soți, ea poate fi continuată de către oricare dintre moștenitorii săi.

Art. 303. Acoperirea nulității. (1) În cazurile prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) și (5), anulabilitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești, s-au obținut încuviințările și autorizarea cerute de lege.

(2) Căsătoria nu poate fi anulată dacă soții au conviețuit timp de 6 luni de la data încetării violenței sau de la data descoperirii dolului, a erorii ori a lipsei vremelnice a facultăților mintale.

(3) În toate cazurile, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, între timp, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată [*R.A.: art. 20 C. fam.*]

Legea de aplicare: Art. 25. (1) Validitatea căsătoriei încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil se stabilește potrivit dispozițiilor legii în vigoare la data încheierii ei. (2) Cu toate acestea, în cazul în care, după intrarea în vigoare a Codului civil, a intervenit un fapt care, potrivit dispozițiilor acestuia, acoperă nulitatea, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după intrarea în vigoare a Codului civil. (3) În cazul în care faptul prin care se acoperă nulitatea presupune curgerea unui termen, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după trecerea celui termen de la data intrării în vigoare a Codului civil.

^[1] Teza a II-a a alin. (2) al art. 297 este reprodusă astfel cum a fost rectificată în M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013.

^[2] Art. 299 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 45 din Legea nr. 140/2022.

^[3] Art. 300 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 46 din Legea nr. 140/2022.

Secțiunea a 3-a. Efectele nulității căsătoriei

Art. 304. Căsătoria putativă. (1) Soțul de bună-credință la încheierea unei căsătorii nule sau anulate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne definitivă, situația unui soț dintr-o căsătorie valabilă.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), raporturile patrimoniale dintre foștii soți sunt supuse, prin asemănare, dispozițiilor privitoare la divorț. *[R.A.: art. 23 alin. (1) C. fam.]*

Art. 305. Situația copiilor. (1) Nulitatea căsătoriei nu are niciun efect în privința copiilor, care păstrează situația de copii din căsătorie.

(2) În ceea ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii se aplică, prin asemănare, dispozițiile privitoare la divorț. *[R.A.: art. 23 alin. (2) și art. 24 alin. (2) C. fam.]*

Art. 306. Opozabilitatea hotărârii judecătorești. (1) Hotărârea judecătorească de constatare a nulității sau de anulare a căsătoriei este opozabilă terțelor persoane, în condițiile legii. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terțe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soți, în afară de cazul în care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acțiunea în constatarea nulității ori în anulare sau terțul a cunoscut, pe altă cale, înainte de încheierea actului, cauza de nulitate a căsătoriei. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător și publicității acțiunii în constatarea nulității sau în anularea căsătoriei.

Capitolul V. Drepturile și îndatoririle personale ale soților

Art. 307. Reglementarea raporturilor personale dintre soți. Dispozițiile prezentului capitol se aplică raporturilor personale dintre soți, oricare ar fi regimul lor matrimonial.

Legea de aplicare: Art. 27. Indiferent de data încheierii căsătoriei, în ceea ce privește relațiile lor personale și patrimoniale, soții sunt supuși dispozițiilor Codului civil, de la data intrării sale în vigoare.

Art. 308. Luarea deciziilor de către soți. Soții hotărăsc de comun acord în tot ceea ce privește căsătoria. *[R.A.: art. 26 C. fam.]*

Art. 309. Îndatoririle soților. (1) Soții își datorează reciproc respect, fidelitate și sprijin moral.

(2) Ei au îndatorirea de a locui împreună. Pentru motive temeinice, ei pot hotărî să locuiască separat. *[R.A.: art. 2 C. fam.]*

Art. 310. Independența soților. Un soț nu are dreptul să cenzureze corespondența, relațiile sociale sau alegerea profesiei celuilalt soț.

Art. 311. Schimbarea numelui de familie. (1) Soții sunt obligați să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.

(2) Dacă soții au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun și l-au declarat potrivit dispozițiilor art. 281, unul dintre soți nu poate cere schimbarea acestui nume pe cale administrativă decât cu consimțământul celuilalt soț. *[R.A.: art. 28 C. fam.]*

Capitolul VI. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților

Secțiunea 1. Dispoziții comune

§1. Despre regimul matrimonial în general

Art. 312. Regimurile matrimoniale. (1) Viitorii soți pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separația de bunuri sau comunitatea convențională.

(2) Indiferent de regimul matrimonial ales, nu se poate deroga de la dispozițiile prezentei secțiuni, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(4) Procurorul poate să exercite căile de atac împotriva hotărârilor pronunțate în cazurile prevăzute la alin. (1), chiar dacă nu a pornit acțiunea civilă, precum și atunci când a participat la judecată, în condițiile legii.

(5) Procurorul poate să ceară punerea în executare a oricăror titluri executorii emise în favoarea persoanelor prevăzute la alin. (1).

(6) În toate cazurile, Ministerul Public nu datorează taxe de timbru și nici cauțiune. *[R.A.: art. 45 alin. (1) și (3)-(5) CPC 1865]*

Legislație conexă: art. 67, art. 71 și art. 73 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 1104 din 16 noiembrie 2022).

Art. 93. Efecte față de titularul dreptului. În cazurile prevăzute la art. 92 alin. (1), titularul dreptului va fi introdus în proces și se va putea prevala de dispozițiile art. 406, 408, 409 și art. 438-440, iar dacă procurorul își va retrage cererea, va putea cere continuarea judecății sau a executării silite. *[R.A.: art. 45 alin. (2) CPC 1865]*

Titlul III. Competența instanțelor judecătorești

Capitolul I. Competența materială

Secțiunea 1. Competența după materie și valoare

Art. 94. Judecătoria. Judecătoriile judecă:

1. în primă instanță, următoarele cereri al căror obiect este evaluabil sau, după caz, neevaluabil în bani:

a) cererile date de Codul civil în competența instanței de tutelă și de familie, în afară de cazurile în care prin lege se prevede în mod expres altfel;

b)^[1] cererile referitoare la înregistrările în registrele de stare civilă, date de lege în competența instanțelor judecătorești;

c) cererile având ca obiect administrarea clădirilor cu mai multe etaje, apartamente sau spații aflate în proprietatea exclusivă a unor persoane diferite, precum și cele privind raporturile juridice stabilite de asociațiile de proprietari cu alte persoane fizice sau persoane juridice, după caz;

d) cererile de evacuare;

e) cererile referitoare la zidurile și șanțurile comune, distanța construcțiilor și plantațiilor, dreptul de trecere, precum și la orice servituți sau alte limitări ale dreptului de proprietate prevăzute de lege, stabilite de părți ori instituite pe cale judecătorească;

f) cererile privitoare la strămutarea de hotare și cererile în grănițuire;

g) cererile posesorii;

h) cererile privind obligațiile de a face sau de a nu face neevaluabile în bani, indiferent de izvorul lor contractual sau extracontractual, cu excepția celor date de lege în competența altor instanțe;

i) cererile de declarare judecătorească a morții unei persoane;

j) cererile de împărțeață judiciară, indiferent de valoare;

j¹)^[2] cererile în materie de moștenire, indiferent de valoare;

j²) cererile privind uzucapiunea, indiferent de valoare;

j³) cererile în materia fondului funciar, cu excepția celor date prin lege specială în competența altor instanțe;

k) orice alte cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști;

2. căile de atac împotriva hotărârilor autorităților administrației publice cu activitate jurisdicțională și ale altor organe cu astfel de activitate, în cazurile prevăzute de lege;

^[1] Lit. b) de la pct. 1 al art. 94 este reproducă astfel cum a fost modificată prin art. I pct. 8 din Legea nr. 310/2018.

^[2] Lit. j¹)-j³) de la pct. 1 al art. 94 au fost introduse prin art. I pct. 9 din Legea nr. 310/2018.

3. orice alte cereri date prin lege în competența lor. *[R.A.: art. 1 CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 13/2015 (M. Of. nr. 690 din 11 septembrie 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. f) și art. 10 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 94 și art. 95 din Codul de procedură civilă, a stabilit: *„Litigiile având ca obiect acțiuni prin care se solicită de către o direcție generală de asistență socială și protecția copilului obligarea unui consiliu județean sau local ori a unei alte direcții generale de asistență socială și protecția copilului la suportarea cheltuielilor de întreținere pentru persoane care beneficiază de măsuri de protecție prevăzute de Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sunt de competența instanțelor de contencios administrativ”.*

2. Prin Decizia nr. 10/2016 (M. Of. nr. 505 din 5 iulie 2016), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 27 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, a stabilit:

„Instanța competentă să soluționeze cererile pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare este judecătoria sau tribunalul, după caz, ca instanțe de drept civil, în raport cu obiectul investiției și valoarea acestuia, cu excepția cererilor în care discriminarea a survenit în contextul unor raporturi juridice guvernate de legi speciale și în care protecția drepturilor subiective se realizează în fața unor jurisdicții speciale, cazuri în care cererile vor fi judecate de aceste instanțe, potrivit dispozițiilor legale speciale”.

3. Prin Decizia nr. 18/2016 (M. Of. nr. 237 din 6 aprilie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Pitești și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) și art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, a stabilit:

„Competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare”.

4. Prin Decizia nr. 7/2018 (M. Of. nr. 495 din 15 iunie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii promovat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Alba Iulia și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 94 pct. 1 lit. k), art. 95 pct. 1 și art. 96 pct. 1 din Codul de procedură civilă, precum și art. 281 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 10 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, competența materială de soluționare a acțiunilor în despăgubiri formulate de Agenția Națională de Administrare Fiscală, prin direcțiile generale regionale ale finanțelor publice, împotriva administratorului unei societăți înregistrate în registrul comerțului, în situația în care s-a dispus achitarea acestuia pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, revine instanței civile”.

5. Prin Decizia nr. 28/2021 (M. Of. nr. 95 din 31 ianuarie 2022), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 58 alin. (5) din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 94 pct. 1 lit. b) din Codul de procedură civilă (atât în redactarea anterioară Legii nr. 310/2018, cât și în redactarea ulterioară acestei legi), art. 100 alin. (2) și (4) din Codul civil, art. 2 alin. (1) lit. c), f) și i) și alin. (2) și art. 5 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit:

„Revine judecătorilor competența materială procesuală de soluționare în primă instanță a cererilor în anulare/contestațiilor formulate împotriva dispozițiilor emise de primari în soluționarea cererilor de rectificare a actelor de stare civilă”.

6. A se vedea Decizia nr. 1/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 95.

Legislație conexă: ► art. 61 alin. (2), art. 66 alin. (2), art. 89 alin. (1)-(3) din Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletelui la ordin (M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934); ► art. 53 alin. (3), art. 58 alin. (2), art. 67 alin. (1) din Legea nr. 59/1934 asupra cecului (M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934); ► art. 4¹ alin. (10) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale (M. Of. nr. 24 din 30 ianuarie 1991); ► art. 53 alin. (2) din Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată (M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998); ► art. 4¹ alin. (3) din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură (M. Of. nr. 97 din 6 mai 1991); ► art. 8 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată (M. Of. nr. 125 din 18 februarie 2020); ► art. 16 alin. (3) și art. 159 alin. (2) din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, republicată (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018); ► art. 31 alin. (3)-(4) și art. 40 alin. (11) din Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015); ► art. 57 alin. (2)-(3) din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012); ► art. 66² alin. (9) din O.G. nr. 22/1999 privind administrarea porturilor și a căilor navigabile, utilizarea infrastructurilor de transport naval aparținând domeniului public, precum și desfășurarea activităților de transport naval în porturi și pe căile navigabile interioare, republicată (M. Of. nr. 511 din 22 iulie 2010); ► art. 42 din O.U.G. nr. 40/1999 privind protecția chirișilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe (M. Of. nr. 148 din 8 aprilie 1999); ► art. 12 alin. (6) din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997 (M. Of. nr. 8 din 12 ianuarie 2000); ► art. 23 alin. (3) din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000); ► art. 118 alin. (1) din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată (M. Of. nr. 670 din 3 august 2006); ► art. 35 și art. 40 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată (M. Of. nr. 948 din 15 octombrie 2020); ► art. 1¹ art. 2 alin. (2), art. 1⁵ art. 1 și art. 1¹⁰ art. 2 alin. (1) din O.U.G. nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană (M. Of. nr. 1036 din 28 decembrie 2006); ► art. 64 alin. (1) din Legea nr. 122/2006 privind azilul în România (M. Of. nr. 428 din 18 mai 2006); ► art. 59 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006); ► art. 54 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (M. Of. nr. 349 din 20 mai 2015); ► art. 10 din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015); ► art. 7 alin. (2) și art. 8 alin. (2) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite (M. Of. nr. 330 din 28 aprilie 2016); ► art. 114 alin. (1), art. 119 alin. (1), art. 122 alin. (1), art. 149 alin. (1) și art. 498 alin. (2) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019); ► art. 16 alin. (1) și art. 17 alin. (1) din Legea nr. 136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic, republicată (M. Of. nr. 884 din 28 septembrie 2020); ► art. 113 alin. (1), art. 118, art. 120 alin. (1) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022); ► art. 6 alin. (3), art. 14, art. 54 alin. (3), art. 67 alin. (3) din Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

Art. 95. Tribunalul. Tribunalele judecă:

1. în primă instanță, toate cererile care nu sunt date prin lege în competența altor instanțe;
2. ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii în primă instanță;
- 3.^[1] ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorii, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege;
4. orice alte cereri date prin lege în competența lor. *[R.A.: art. 2 CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. 1. A se vedea Decizia nr. 13/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 94.

2. Prin Decizia nr. 24/2015 (M. Of. nr. 76 din 2 februarie 2016), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 12 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit:

„Litigiile în care sunt implicate Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor/alte organe ale administrației publice și băncile comerciale/profesioniști, atunci când instanța de judecată este sesizată

^[1] Pct. 3 al art. 95 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 10 din Legea nr. 310/2018.

de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor/alte organe ale administrației publice, se soluționează de secțiile civile/completele specializate în materie civilă (litigii cu profesioniști) din cadrul tribunalului”.

3. A se vedea Decizia nr. 10/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 94.

4. A se vedea Decizia nr. 18/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 94.

5. Prin Decizia nr. 27/2017 (M. Of. nr. 163 din 21 februarie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (4) și art. 9 din Legea nr. 8/2006, competența în soluționarea litigiilor având ca obiect contestația îndreptată împotriva deciziei de încetare a plății indemnizației prevăzute de art. 1 alin. (1) din Legea nr. 8/2006, formulată de membrii uniunilor de creatori care au și statut de pensionari din sistemul pensiilor militare de stat și alte drepturi de asigurări sociale din domeniul apărării naționale, ordinii publice și securității naționale, revine tribunalului, în complet specializat de litigii de asigurări sociale”.

6. Prin Decizia nr. 28/2017 (M. Of. nr. 128 din 9 februarie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 107 din Codul civil și ale art. 133 alin. (1) coroborate cu art. 70 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor având ca obiect înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela revine tribunalului”.

7. Prin Decizia nr. 5/2018 (M. Of. nr. 448 din 30 mai 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și a stabilit:

„Litigiile având ca obiect acordarea ajutoarelor salariale de care beneficiază cadrele militare, polițiștii și funcționarii publici cu statut special la trecerea în rezervă sau direct în retragere, în temeiul art. 20 alin. (1) din capitolul II al anexei nr. VII din Legea-cadru nr. 284/2010, sunt de competența în primă instanță a secțiilor/completurilor specializate în soluționarea litigiilor de muncă, respectiv raportat la calitatea de funcționar public a reclamantilor, a secțiilor/completurilor specializate de contencios administrativ. Acțiunile având ca obiect acordarea ajutoarelor salariale de care beneficiază cadrele militare, polițiștii și funcționarii publici cu statut special la trecerea în rezervă sau direct în retragere formulate în temeiul art. 20 alin. (1) din capitolul II al anexei nr. VII din Legea-cadru nr. 284/2010 introduse în perioada de suspendare a exercițiului dreptului la acordarea de ajutoare/indemnizații sunt premature formulate”.

Notă. Legea-cadru nr. 284/2010 a fost abrogată prin Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice (M. Of. nr. 492 din 28 iunie 2017).

8. A se vedea Decizia nr. 7/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 94.

9. Prin Decizia nr. 10/2018 (M. Of. nr. 536 din 28 iunie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 23 alin. (3) și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, cu modificările și completările ulterioare, art. 20 din Legea nr. 121/1996 privind organizarea și funcționarea Corpului Pompierilor Militari, cu modificările ulterioare, art. 15 alin. (2) și (3), art. 16, art. 17 și art. 18 din Ordonanța Guvernului nr. 88/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 363/2002, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 2 alin. (2) teza întâi, art. 5 alin. (1) lit. f) și g) și art. 109 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 1, art. 4-6 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit:

„Sunt de competența instanțelor de contencios administrativ litigiile având ca obiect drepturile bănești solicitate de jandarmii din cadrul inspectoratului de jandarmi județean și pompierii din cadrul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, personal militar având statutul de cadre militare (ofițeri, maiștri militari și subofițeri) care își desfășoară activitatea în baza unor rapoarturi de serviciu, specifice funcționarilor publici cu statut special”.

Notă. Legea nr. 188/1999 a fost abrogată prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019). Pentru textele corespondente în prezent, a se vedea art. 380 alin. (1) lit. e) și art. 536 din Codul administrativ.

10. Prin Decizia nr. 23/2018 (M. Of. nr. 109 din 12 februarie 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 43 din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, aprobată prin Legea nr. 25/1999, raportat la art. 109 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare, litigiile având ca obiect acțiuni în anularea deciziilor de imputare și a hotărârilor comisiilor de jurisdicție la imputațiilor constituite la nivelul ministerelor și autorităților publice centrale, promovate de militarii nominalizați de art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998, de militarii aflați în misiune în afara granițelor țării prevăzuți de art. 9 din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 și de funcționarii publici din structura instituțiilor publice prevăzute la art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998, sunt de competența tribunalului – secția contencios administrativ și fiscal”.

Notă. Legea nr. 188/1999 a fost abrogată prin O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019). Pentru textul corespondent în prezent, a se vedea art. 536 din Codul administrativ.

11. Prin Decizia nr. 2/2019 (M. Of. nr. 863 din 25 octombrie 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj și a stabilit:

„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, tribunalele specializate sunt competente să soluționeze apelurile în cererile formulate în procedura executării silite în materiile ce fac obiectul specializării lor”.

12. Prin Decizia nr. 18/2019 (M. Of. nr. 621 din 26 iulie 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în interpretarea și aplicarea unitară a prevederilor art. 714 și art. 95 din Codul de procedură civilă, a stabilit:

„Secțiile civile ale tribunalelor sunt competente funcțional să soluționeze apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătoria asupra contestațiilor formulate împotriva executărilor silite pornite în temeiul dispozițiilor art. 260 din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare”.

13. Prin Decizia nr. 13/2020 (M. Of. nr. 1309 din 30 decembrie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 22 alin. (1) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, a stabilit:

„În litigiile având ca obiect plata de despăgubiri materiale și morale formulate de terțele persoane pagubite prin producerea accidentelor de circulație, în care calitatea procesuală pasivă o are asigurătorul RCA, iar persoana vinovată are calitatea de intervenient forțat sau de pârât alături de asigurătorul RCA, cât și în litigiile privind acțiunile în regres formulate de asigurător împotriva persoanei vinovate de producerea accidentului, competența materială procesuală revine secțiilor specializate”.

14. Prin Decizia nr. 15/2020 (M. Of. nr. 1021 din 3 noiembrie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava și a stabilit:

„Acțiunea promovată de angajator în contradictoriu cu salariatul pentru restituirea sumelor achitate de primul celui de-al doilea, de bunăvoie, înainte de începerea executării silite, în baza unei hotărâri judecătorești executorii, de primă instanță, care ulterior este desființată în calea de atac, îmbracă natura juridică a unui conflict de muncă, a cărui soluționare se circumscrie prevederilor art. 256 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, atrăgând competența materială de soluționare în primă instanță în favoarea tribunalului – Secția specializată în litigii de muncă și asigurări sociale, conform art. 208 și art. 210 din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare”.

Notă. Legea nr. 62/2011 a fost abrogată prin Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

15. A se vedea Decizia nr. 17/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 714.

16. Prin Decizia nr. 19/2021 (M. Of. nr. 1080 din 11 noiembrie 2021), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în interpretarea art. 382 lit. h) și a art. 536 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare, a art. 1 lit. p) teza I din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu

modificările și completările ulterioare, și a art. 23 alin. (1) din Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, cu modificările și completările ulterioare, a stabilit:

„Competența materială procesuală de soluționare în primă instanță a cauzelor având ca obiect obligarea instituțiilor publice din cadrul Jandarmeriei Române la plata unor drepturi salariale către personalul militar al acestora aparține secțiilor/completurilor specializate în materia conflictelor de muncă din cadrul tribunalelor”.

Notă. Legea nr. 62/2011 a fost abrogată prin Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

17. Prin Decizia nr. 1/2023 (M. Of. nr. 337 din 21 aprilie 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 253 alin. (1) lit. c) din Codul civil și ale art. 94 pct. 1 lit. h) și k) și art. 95 pct. 1 din Codul de procedură civilă, a stabilit:

„Tribunalul este instanța competentă material în ce privește soluționarea cauzelor având ca obiect cereri de constatare a caracterului ilicit al faptei care aduce atingere unor drepturi nepatrimoniale, cereri întemeiate pe prevederile art. 253 alin. (1) lit. c) din Codul civil, atunci când acestea sunt formulate simultan cu cereri întemeiate pe dispozițiile art. 253 alin. (4) din Codul civil de a se acorda despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat care nu depășesc valoarea de 200.000 lei inclusiv”.

Legislație conexă: ► art. 13 alin. (8) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat (M. Of. nr. 1208 din 10 decembrie 2020); ► art. 7 alin. (2) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale (M. Of. nr. 24 din 30 ianuarie 1991); ► art. 19 din Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române, republicată (M. Of. nr. 576 din 13 august 2010); ► art. 43, art. 44, art. 46, art. 52, art. 54 din Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, republicată (M. Of. nr. 613 din 19 august 2014); ► art. 25 alin. (1), art. 42 alin. (2), art. 47 din Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor, republicată (M. Of. nr. 242 din 4 aprilie 2014); ► art. 16 alin. (3), art. 31, art. 32, art. 36 din Legea nr. 16/1995 privind protecția topografiilor produselor semiconductoare, republicată (M. Of. nr. 211 din 25 martie 2014); ► art. 57 lit. a), art. 61 alin. (2), art. 82, art. 96, art. 99 alin. (1) din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, republicată (M. Of. nr. 856 din 18 septembrie 2020); ► art. 6 alin. (2) și (3) din Legea nr. 93/1998 privind protecția tranzitorie a brevetelor de invenție (M. Of. nr. 186 din 20 mai 1998); ► art. 40 alin. (9)-(11), art. 41 alin. (3) din Legea nr. 255/1998 privind protecția noilor soiuri de plante, republicată (M. Of. nr. 230 din 1 aprilie 2014); ► art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată (M. Of. nr. 798 din 2 septembrie 2005); ► art. 22 alin. (1)-(2) din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public (M. Of. nr. 663 din 23 octombrie 2001); ► art. 18, art. 28, art. 38, art. 39, art. 45, art. 46, art. 48, art. 49 din Legea nr. 14/2003 a partidelor politice, republicată (M. Of. nr. 408 din 10 iunie 2015); ► art. 269 din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată (M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011); ► art. 84 alin. (3) din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016); ► art. 8 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004); ► art. 4¹ alin. (2) din O.U.G. nr. 100/2005 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate industrială (M. Of. nr. 643 din 20 iulie 2005); ► art. 17 alin. (1), art. 21 alin. (6) și art. 23 alin. (2) din Legea nr. 102/2005 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, republicată (M. Of. nr. 947 din 9 noiembrie 2018); ► art. 38-39 din Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate (M. Of. nr. 682 din 29 iulie 2005); ► art. 684 și art. 687 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015); ► art. 1² art. 1, art. 1³ art. 1, art. 1⁴ art. 1, art. 1⁶ art. 1 și art. 1⁷ art. 1 din O.U.G. nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană (M. Of. nr. 1036 din 28 decembrie 2006); ► art. 23 alin. (4) din Legea nr. 350/2007 privind modelele de utilitate (M. Of. nr. 851 din 12 decembrie 2007); ► art. 4 din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 (M. Of. nr. 396 din 11 iunie 2009); ► art. 15 din O.U.G. nr. 46/2013 privind criza financiară și insolvența unităților administrativ-teritoriale (M. Of. nr. 299 din 24 mai 2013); ► art. 8 și art. 23 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014); ► art. 33, art. 54 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (M. Of. nr. 349 din 20 mai 2015); ► art. 10 din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015); ► art. 59, art. 62 din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (M. Of. nr. 553 din 24 iulie 2015); ► art. 100, art. 101

din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat (M. Of. nr. 556 din 27 iulie 2015); ► art. 123 alin. (1) din Legea nr. 72/2016 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților (M. Of. nr. 342 din 5 mai 2016); ► art. 49 alin. (2), art. 53 alin. (1), (1^a) și (1^b), art. 61 alin. (1) din Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (M. Of. nr. 393 din 23 mai 2016); ► art. 90 din Legea nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață, republicată (M. Of. nr. 772 din 10 august 2021); ► art. 34 alin. (13) din Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobilă, republicată (M. Of. nr. 1184 din 7 decembrie 2020); ► art. 6 din O.U.G. nr. 25/2019 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate care constituie secrete comerciale împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale (M. Of. nr. 309 din 19 aprilie 2019); ► art. 19 din Legea nr. 120/2019 privind unele măsuri necesare pentru realizarea lucrărilor și implementarea proiectelor de importanță națională privind rețeaua electrică de transport (M. Of. nr. 517 din 25 iunie 2019); ► art. 164 alin. (2), art. 172, art. 187 alin. (1), art. 327 alin. (4), art. 344 alin. (4) și art. 536 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019); ► art. 57 din Legea nr. 39/2020 privind sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale al notarilor publici din România (M. Of. nr. 281 din 3 aprilie 2020); ► art. 4 din O.U.G. nr. 170/2020 privind acțiunile în despăgubire în cazurile de încălcare a dispozițiilor legislației în materie de concurență (M. Of. nr. 952 din 16 octombrie 2020); ► art. 11 alin. (1) din Legea nr. 81/2022 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar (M. Of. nr. 363 din 12 aprilie 2022); ► art. 113 alin. (2), art. 118, art. 120 alin. (1), art. 131 alin. (3) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului și pentru modificarea și completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022); ► art. 47, art. 53 alin. (3), art. 79 alin. (3), art. 81 alin. (2), art. 166 din Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

Art. 96. Curtea de apel. Curțile de apel judecă:

1. în primă instanță, cererile în materie de contencios administrativ și fiscal, potrivit legii speciale;
2. ca instanțe de apel, apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în primă instanță;
- 3.^[1] ca instanțe de recurs, recursurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de tribunale în apel sau împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță de tribunale, care, potrivit legii, nu sunt supuse apelului, precum și în orice alte cazuri expres prevăzute de lege;
4. orice alte cereri date prin lege în competența lor. *[R.A.: art. 3 CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. 1. A se vedea Decizia nr. 7/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 94.

2. A se vedea Decizia nr. 13/2020 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 95.

3. Prin Decizia nr. 3/2023 (M. Of. nr. 542 din 16 iunie 2023), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Iași și, în interpretarea și aplicarea art. 9 alin. (2) lit. a) și art. 56 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, precum și a art. 5 alin. (2) și art. 10 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, a stabilit:

„Revine curții de apel, prin secția de contencios administrativ sau completurile specializate în litigii de contencios administrativ, competența de soluționare a cererilor privind anularea deciziei directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor de stabilire a locului de detenție pentru executarea pedepsei sau a deciziei de respingere a cererii de transfer la alt penitenciar”.

Legislație conexasă: ► art. 3¹ alin. (10) din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale (M. Of. nr. 24 din 30 ianuarie 1991); ► art. 75 alin. (11) și art. 76 alin. (5) din Legea nr. 36/1995 a

^[1] Pct. 3 al art. 96 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 11 din Legea nr. 310/2018. Menționăm că, prin Decizia nr. 18/2018 (M. Of. nr. 965 din 14 noiembrie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii și a stabilit că revine curților de apel competența de soluționare a recursurilor declarate împotriva hotărârilor pronunțate în apel de către tribunale, în cauzele având ca obiect cereri evaluabile în bani în valoare de până la 200.000 lei inclusiv, ca urmare a pronunțării Deciziei nr. 369/2017 a Curții Constituționale.

notarilor publici și a activității notariale, republicată (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018); ► art. 87 alin. (4) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată (M. Of. nr. 440 din 24 mai 2018); ► art. 8, art. 19, art. 27, art. 38, art. 40, art. 41, art. 51, art. 60 din Legea nr. 21/1996 a concurenței, republicată (M. Of. nr. 153 din 29 februarie 2016); ► art. 66² alin. (8) din O.G. nr. 22/1999 privind administrarea porturilor și a căilor navigabile, utilizarea infrastructurilor de transport naval aparținând domeniului public, precum și desfășurarea activităților de transport naval în porturi și pe căile navigabile interioare, republicată (M. Of. nr. 511 din 22 iulie 2010); ► art. 65 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată (M. Of. nr. 259 din 9 aprilie 2014); ► art. 2 alin. (3) din Legea nr. 297/2004 privind piața de capital (M. Of. nr. 571 din 29 iunie 2004); ► art. 8 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ (M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004); ► art. 55 alin. (1) lit. g), art. 66¹ alin. (4) și art. 69 alin. (3) din O.U.G. nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, republicată (M. Of. nr. 724 din 13 octombrie 2011); ► art. 12 alin. (5) din O.U.G. nr. 22/2009 privind înființarea Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (M. Of. nr. 174 din 19 martie 2009); ► art. 198 alin. (4) din O.U.G. nr. 32/2012 privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare și societățile de administrare a investițiilor (M. Of. nr. 435 din 30 iunie 2012); ► art. 9, art. 43 și art. 256 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014); ► art. 26 alin. (10) din O.U.G. nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat (M. Of. nr. 893 din 9 decembrie 2014); ► art. 57 alin. (2) din Legea nr. 74/2015 privind administratorii de fonduri de investiții alternative (M. Of. nr. 274 din 23 aprilie 2015); ► art. 54 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (M. Of. nr. 349 din 20 mai 2015); ► art. 59, art. 89 din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (M. Of. nr. 553 din 24 iulie 2015); ► art. 100, art. 103 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat (M. Of. nr. 556 din 27 iulie 2015); ► art. 165 din Legea nr. 237/2015 privind autorizarea și supravegherea activității de asigurare și reasigurare (M. Of. nr. 800 din 28 octombrie 2015); ► art. 23 alin. (2), art. 25 alin. (4), art. 32, art. 47 alin. (4), art. 51 alin. (3), art. 55 alin. (3) și (3¹), art. 61 alin. (2) din Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor (M. Of. nr. 393 din 23 mai 2016); ► art. 155 alin. (7) din Legea nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață, republicată (M. Of. nr. 772 din 10 august 2021); ► art. 126¹ alin. (6) și art. 270 din Legea nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare (M. Of. nr. 521 din 26 iunie 2018); ► art. 31 din Legea nr. 236/2018 privind distribuția de asigurări (M. Of. nr. 853 din 8 octombrie 2018); ► art. 74 alin. (20) din Legea nr. 243/2019 privind reglementarea fondurilor de investiții alternative (M. Of. nr. 1035 din 24 decembrie 2019); ► art. 15 alin. (6) din Legea nr. 136/2020 privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologic și biologic, republicată (M. Of. nr. 884 din 28 septembrie 2020); ► art. 11 alin. (2) din Legea nr. 81/2022 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar (M. Of. nr. 363 din 12 aprilie 2022); ► art. 79 din Legea nr. 236/2022 privind supravegherea prudențială a societăților de servicii de investiții financiare (M. Of. nr. 737 din 22 iulie 2022); ► art. 6 alin. (7) și art. 24 alin. (7) din Legea nr. 244/2022 privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2020/1.503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1.129 și a Directivei (UE) 2019/1.937 (M. Of. nr. 754 din 27 iulie 2022); ► Legea nr. 58/2023 privind securitatea și apărarea cibernetică a României (M. Of. nr. 214 din 15 martie 2023).

Art. 97. Înalta Curte de Casație și Justiție. Înalta Curte de Casație și Justiție judecă:

1. recursurile declarate împotriva hotărârilor curților de apel, precum și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege;
2. recursurile în interesul legii;
3. cererile în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor probleme de drept;
4. orice alte cereri date prin lege în competența sa. *[R.A.: art. 4 CPC 1865]*

Legislație conexă: ► art. 41 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale (M. Of. nr. 349 din 20 mai 2015); ► art. 12, art. 19, art. 57 din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (M. Of. nr. 553 din 24 iulie 2015); ► art. 260 alin. (3) din Legea nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare (M. Of. nr. 521 din 26 iunie 2018); ► art. 11 alin. (2) din Legea nr. 44/2019

privind stabilirea unor măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2015/751 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind comisioanele interbancare pentru tranzacțiile de plată cu cardul (M. Of. nr. 191 din 11 martie 2019); ► art. 27 alin. (15) din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (M. Of. nr. 589 din 18 iulie 2019); ► art. 23 și urm. din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 1104 din 16 noiembrie 2022); ► art. 51 și art. 52 din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii (M. Of. nr. 1105 din 16 noiembrie 2022).

Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță

Art. 98. Reguli generale. (1) Competența se determină după valoarea obiectului cererii arătată în capătul principal de cerere.

(2) Pentru stabilirea valorii, nu se vor avea în vedere accesoriile pretenției principale, precum dobânzile, penalitățile, fructele, cheltuielile sau altele asemenea, indiferent de data scadenței, și nici prestațiile periodice ajunse la scadență în cursul judecății.

(3) În caz de contestație, valoarea se stabilește după înscrisurile prezentate și explicațiile date de părți.

Art. 99. Cazul mai multor capete principale de cerere. (1) Când reclamantul a sesizat instanța cu mai multe capete principale de cerere întemeiate pe fapte ori cauze diferite, competența se stabilește în raport cu valoarea sau, după caz, cu natura ori obiectul fiecărei pretenții în parte. Dacă unul dintre capetele de cerere este de competența altei instanțe, instanța sesizată va dispune disjungerea și își va declina în mod corespunzător competența.

(2) În cazul în care mai multe capete principale de cerere întemeiate pe un titlu comun ori având aceeași cauză sau chiar cauze diferite, dar aflate în strânsă legătură, au fost deduse judecății printr-o unică cerere de chemare în judecată, instanța competentă să le soluționeze se determină ținându-se seama de acea pretenție care atrage competența unei instanțe de grad mai înalt.

Art. 100. Cererea formulată de mai mulți reclamânți. (1) Dacă mai mulți reclamânți, prin aceeași cerere de chemare în judecată, formulează pretenții proprii împotriva aceluiași pârât, invocând raporturi juridice distincte și neafiate într-o legătură care să facă necesară judecarea lor împreună, determinarea instanței competente se face cu observarea valorii sau, după caz, a naturii ori obiectului fiecărei pretenții în parte.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și atunci când unul sau mai mulți reclamânți formulează, prin aceeași cerere de chemare în judecată, pretenții împotriva mai multor pârâți, invocând raporturi juridice distincte și fără legătură între ele.

Art. 101. Valoarea cererii în cazuri speciale. (1) În cererile privitoare la executarea unui contract ori a unui alt act juridic, pentru stabilirea competenței instanței se va ține seama de valoarea obiectului acestuia sau, după caz, de aceea a părții din obiectul dedus judecății.

(2) Aceeași valoare va fi avută în vedere și în cererile privind constatarea nulității absolute, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea actului juridic, chiar dacă nu se solicită și repunerea părților în situația anterioară, precum și în cererile privind constatarea existenței sau inexistenței unui drept.

(3) În cererile de aceeași natură, privitoare la contracte de locațiune ori de leasing, precum și în acelea privitoare la predarea sau restituirea bunului închiriat ori arendat, valoarea cererii se socotește după chiria sau arenda anuală.

Art. 102. Cererea de plată parțială. Când prin acțiune se cere plata unei părți dintr-o creanță, valoarea cererii se socotește după partea pretinsă de reclamant ca fiind exigibilă.

Art. 103. Cererea privind prestații succesive. În cererile care au ca obiect un drept la prestații succesive, dacă durata existenței dreptului este nedeterminată, valoarea lor se socotește după valoarea prestației anuale datorate.

Art. 104. Cererile în materie imobiliară. (1) În cererile având ca obiect un drept de proprietate sau alte drepturi reale asupra unui imobil, valoarea lor se determină în funcție de valoarea impozabilă, stabilită potrivit legislației fiscale.

(2) În cazul în care valoarea impozabilă nu este stabilită sunt aplicabile dispozițiile art. 98.

Art. 105.^[1] *Abrogat.*

Art. 106. Dispoziții speciale. (1) Instanța legal învestită potrivit dispozițiilor referitoare la competență după valoarea obiectului cererii rămâne competentă să judece chiar dacă, ulterior investirii, intervin modificări în ceea ce privește cuantumul valorii aceluiași obiect.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și la judecarea căilor de atac. *[R.A.: art. 18^a CPC 1865]*

Capitolul II. Competența teritorială

Art. 107. Regula generală. (1) Cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Instanța rămâne competentă să judece procesul chiar dacă, ulterior sesizării, pârâtul își schimbă domiciliul sau sediul. *[R.A.: art. 5 teza I CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 21/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 113.

Art. 108. Cazul pârâtului cu domiciliul sau sediul necunoscut. Dacă domiciliul sau, după caz, sediul pârâtului este necunoscut, cererea se introduce la instanța în a cărei circumscripție se află reședința sau reprezentanța acestuia, iar dacă nu are nici reședința ori reprezentanța cunoscută, la instanța în a cărei circumscripție reclamantul își are domiciliul, sediul, reședința ori reprezentanța, după caz. *[R.A.: art. 5 teza a II-a CPC 1865]*

Art. 109. Cazul persoanei juridice care are dezmembrăminte. Cererea de chemare în judecată împotriva unei persoane juridice de drept privat se poate face și la instanța locului unde ea are un dezmembrământ fără personalitate juridică, pentru obligațiile ce urmează a fi executate în acel loc sau care izvorăsc din acte încheiate prin reprezentantul dezmembrământului ori din fapte săvârșite de acesta. *[R.A.: art. 7 alin. (2) CPC 1865]*

Art. 110. Cererile îndreptate împotriva unei entități fără personalitate juridică. Cererea de chemare în judecată împotriva unei asociații, societăți sau altei entități fără personalitate juridică, constituită potrivit legii, se poate introduce la instanța competentă pentru persoana căreia, potrivit înțelegerii dintre membri, i s-a încredințat conducerea sau administrarea acesteia. În cazul lipsei unei asemenea persoane, cererea se va putea introduce la instanța competentă pentru oricare dintre membrii entității respective. *[R.A.: art. 7 alin. (3) CPC 1865]*

Art. 111. Cereri îndreptate împotriva persoanelor juridice de drept public. Cererile îndreptate împotriva statului, autorităților și instituțiilor centrale sau locale, precum și a altor persoane juridice de drept public pot fi introduse la instanța de la domiciliul sau sediul reclamantului ori la instanța de la sediul pârâtului. *[R.A.: art. 8 CPC 1865]*

Art. 112. Pluralitatea de pârâți. (1) Cererea de chemare în judecată a mai multor pârâți poate fi introdusă la instanța competentă pentru oricare dintre aceștia; în cazul în care printre pârâți sunt și obligați accesoriu, cererea se introduce la instanța competentă pentru oricare dintre debitorii principali.

(2) Dacă un pârât a fost chemat în judecată numai în scopul sesizării instanței competente pentru el, oricare dintre pârâți poate invoca necompetența la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe. *[R.A.: art. 9 CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 20/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 714.

^[1] Art. 105 a fost abrogat prin art. I pct. 12 din Legea nr. 310/2018.